

*****

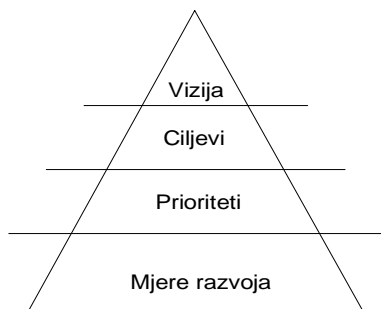
MJERE RAZVOJA

1. MJERE RAZVOJA GRADA DUGA RESA

1.1. Uvod

Mjere razvoja su najvažniji dio Programa ukupnog razvoja općine ili grada. Program ukupnog razvoja Grada Duga Resa sadrži razrađene mjere razvoja navedenog Grada što je detaljno obrađeno u ovom dokumentu – Mjere razvoja. Mjere razvoja predstavljaju konkretizaciju strategije, tj. ciljeva i prioriteta u pojedinoj Jedinici lokalne samouprave. Bez njih planirani razvoj ne bi imao konkretno uporište, te se u konačnici ne bi ni ostvario. Mjera razvoja u stvarnosti predstavlja projekt ili skupinu projekata koje treba provesti kako bi se ostvario određeni cilj. U piramidalnoj strukturi razvoja, mjere su jedini opipljivi i u konačnici vidljivi dio strategije razvoja pojedine JLS.

Slika 9: Strategija razvoja pojedinih JLS

Izvor: Vlastita obrada

Mjere razvoja sadržane su u pojedinim ciljevima i prioritetima razvoja grada ili općine. Konkretno, u Gradu Duga Resa na radnim skupinama su definirana tri strateška cilja prema kojima se treba odvijati razvoj. Ti ciljevi su:

10. CILJ 1: Razvoj malog i srednjeg poduzetništva

Razvoj gospodarstva u Gradu Duga Resa zacrtan je kao prvi od tri strateška cilja u strategiji razvoja. Kako cilj ne bi bio samo deklarativan nameće se nužnost stvaranja svih potrebnih preuvjeta neophodnih za normalno funkcioniranje gospodarstva u gradu.

11. CILJ 2: Razvoj društvene i komunalne infrastrukture

Strateškim ciljem 2 nastojalo bi se unaprijediti kvalitetu života te unaprijediti društvenu i komunalnu infrastrukturu. Kvaliteta života za svakoga pojedinca ima različito značenje pa se može smatrati relativnim pojmom. Međutim, klasično poimanje kvalitete života može se svesti na razvoj obrazovanja, športa, rekreacije, zdravstvenih i socijalnih programa kao i poboljšanje javnih usluga (vodoopskrba, kanalizacija i dr.) koje poboljšavaju život određene sredine.

12. CILJ 3: Očuvanje prirodne i kulturne baštine

Strateškim ciljem 3 se nastoji unaprijediti upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom. Zaštita okoliša smatra se ozbiljnim socijalnim i ekonomskim problemom kojemu se mora pristupiti holistički ukoliko se želi podići razina kvalitete života. Očuvanje kulturne baštine nameće se kao potreba očuvanja vlastitog identiteta, ali i identiteta Grada.

1.2. Prijavljivanje razvojnih projekata za mrežu projekata u regionalnom operativnom programu

Provedba ROP-a odnosno u njemu zacrtanih strateških ciljeva realizirat će se kroz provedbu niza projekata; od kojih se za mnoge drži da će se moći financijski podupirati iz predpristupnih fondova EU, drugih donatora, te drugih sredstava dostupnih na nacionalnoj i regionalnoj razini u RH. Jedna od kontinuiranih zadaća JPP (Jedinica za provedbu projekata Karlovačke županije) je prikupljanje projektnih ideja od najšireg kruga predlagatelja projekata.

U svrhu toga upućuje se javni poziv čiji je predmet prikupljanje projektnih ideja za provedbu Regionalnog operativnog programa (ROP-a) Karlovačke županije. Sve jedinice lokalne samouprave, organizacije, institucije, poduzeća i privatne osobe s područja Karlovačke županije mogu prijaviti svoje projektne ideje. Projektne ideje su ograničene samo na područje navedene županije.

1.2.1. Kriteriji za odabir projekata Regionalnog Operativnog Programa (ROP) Karlovačke županije

Radna skupina i Partnerski Odbor Karlovačke županije zajednički su donijeli odluku o procesu odabira projekata za ROP kroz faze opisane u tabeli koja slijedi i njima pripadajućim kriterijima.

Tablica 8: Kriteriji za odabir projekata Regionalnog Operativnog Programa (ROP-a) Karlovačke županije

Stupanj	Kriteriji (Projekti bi trebali)	Ishodi
IDENTIFIKACIJA Ovim se procesom odabiru projekti.	Mogu biti u bilo kojoj fazi razvoja projekta, od početne zamisli do detaljnog plana, ali moraju: <ul style="list-style-type: none"> - Odražavati strategiju ROP-a - tj. pozivati se na pitanja iz osnovne i SWOT analize i proizlaziti iz prioriteta i mjera ROP-a. - Podudarati se sa ostalim odobrenim planovima (tj. postojećim i odobrenim nacionalnim /županijskim/ prostornim planovima jedinica lokalne samouprave) I u najboljem slučaju bi trebali: <ul style="list-style-type: none"> - Pridonosi poboljšanju ekološkog upravljanja županije - Pridonosi održanju lokalne infrastrukture - Graditi lokalne kapacitete u privatnom ili javnom sektoru - Općenito se prilagođavati	Dugačka lista projekata s pravom prvenstva koji zadovoljavaju kriterije podijeljene po sektorima. Ti sektori bi se u potpunosti trebali prilagoditi vladinim (i donatorskim) sektorima. Karakteristični sektori bi bili: <ul style="list-style-type: none"> - Razvoj poduzetništva - Poljoprivredna potpora - Infrastruktura i "smeđi okoliš" (kanalizacija, odlagališta otpada i sl.) - Prosvjeta i razvoj ljudskih resursa - Zdravstvo i socijalna skrb - Kulturna baština, zeleni okoliš i turizam

	horizontalnim načelima EU																																											
<p>DAVANJE PRVENSTVA (PRIORITETA) Primjena ovih kriterija će se poslužiti prethodno utvrđenim podacima koji uključuju izbor, opseg, troškove i dobiti. Ako su ovi nepostojeći, ostaje neizvjesno da li će projekt biti svrstan pod projekte sa pravom prvenstva.</p>	<p>Obavezni kriteriji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mora biti označen kao projekt sa pravom prvenstva od strane Regionalnog Partnerskog Odbora - Može se brzo razviti u potpuno izvediv i ponuditi detaljni plan izvedbe - (bez značajnijih tehničkih, ekoloških, financijskih, privrednih ili socijalnih pitanja) - Može se brzo izgraditi - npr. nabavka zemljišta ne predstavlja problem, postojeća lokacijska/građevinska dozvola, postojeća projektna dokumentacija - Raspoloživa sredstva sufinanciranja. Prikazati druge izvore sufinanciranja do 20% troškova projekta u novcu ili materijalno, a do 10% za Područja od posebnog državnog interesa (PPDI). - Početna procjena optimizira dobit prema troškovima - Može biti rukovođen i održavan od strane odgovorne organizacije <p>Poželjni kriteriji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Da predstavlja preduvjet za provedbu sljedećih projekata - Potencijalno privlači dodatne fondove Županiji - Nadopunjuje ostale ROP projekte - Promovira socijalnu inkluziju - Uključuje partnerstvo među sektorima 	<p>Lista VISOKO PRIORITETIZIRANIH projekata u svakom od sektora koji uglavnom zadovoljavaju pred-izvedbu. Ovo prilagođavanje prioriteta na lokalnoj razini sa prioritetima vlade i donatora olakšava pristup sredstvima financiranja. Projekti iz svakog sektora trebaju biti upakirani tako, počevši od onih sa najvećim pravom prvenstva, da se što bolje prilagode postojećim sredstvima financiranjima. Ako je projekt sa pravom prvenstva proglašen neizvedivim, onda se mogu uključiti daljnji prioritetni projekti iz istog sektora.</p>																																										
<p>NACRT PROJEKATA za sve projekte sa pravom prvenstva</p>	<p>SVI prioritetizirani projekti trebali bi uključivati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predmet, prioritet i mjeru za koju se veže prijedlog projekta - Kratki opis postojeće situacije - Kratki opis prijedloga rješenja koji sadržava mogućnosti, ciljne korisnike, dopunske projekte i operativne odgovornosti - Trenutni status pripreme - Sva ključna pitanja u vezi sa okolišem ili nabavkom zemljišta - Uključenje u prostorni plan <p>Za visoko prioritetizirane projekte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Točni izdaci u rasponu od manje ili više 25% - Početna procjena o koristima - Definiranje organizacije za sufinanciranje (i fondovi) - Kratak pregled plana primjene sa pripremljenim vremenskim tijekom i odgovornostima. 	<p>Matrica za projekte sa pravom prvenstva prema sektoru kao što je pokazano u tabeli ispod:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>S1</th> <th>S2</th> <th>S3</th> <th>S4</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Visoki</td> <td>Proj1</td> <td>Proj 2</td> <td>Proj 1</td> <td>Proj 1</td> <td>Proj 1</td> </tr> <tr> <td>prioritet</td> <td>Proj 2</td> <td>Proj 3</td> <td>Proj 2</td> <td>Proj 2</td> <td>Proj 2</td> </tr> <tr> <td>Proj 3</td> <td>Proj 3</td> <td>Proj 3</td> <td>Proj 3</td> <td>Proj 3</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Proj 4</td> <td>Proj 4</td> <td>Proj 4</td> <td>Proj 4</td> <td>Proj 4</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Proj 5</td> <td>Proj 5</td> <td>Proj 5</td> <td>Proj 5</td> <td>Proj 5</td> <td></td> </tr> <tr> <td>itd.</td> <td>itd.</td> <td>itd.</td> <td>itd.</td> <td>itd.</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Prioritet Drugi identificirani projekti koji i nemaju dovoljno podataka za pravo prvenstva</p>		S1	S2	S3	S4		Visoki	Proj1	Proj 2	Proj 1	Proj 1	Proj 1	prioritet	Proj 2	Proj 3	Proj 2	Proj 2	Proj 2	Proj 3	Proj 3	Proj 3	Proj 3	Proj 3		Proj 4	Proj 4	Proj 4	Proj 4	Proj 4		Proj 5	Proj 5	Proj 5	Proj 5	Proj 5		itd.	itd.	itd.	itd.	itd.	
	S1	S2	S3	S4																																								
Visoki	Proj1	Proj 2	Proj 1	Proj 1	Proj 1																																							
prioritet	Proj 2	Proj 3	Proj 2	Proj 2	Proj 2																																							
Proj 3	Proj 3	Proj 3	Proj 3	Proj 3																																								
Proj 4	Proj 4	Proj 4	Proj 4	Proj 4																																								
Proj 5	Proj 5	Proj 5	Proj 5	Proj 5																																								
itd.	itd.	itd.	itd.	itd.																																								

Izvor: <http://www.kazup.hr/> (22.11.2007.)

Regionalni operativni program i obrazac za prijavu za javni poziv dostupni su na internet stranicama Karlovačke županije <http://www.kazup.hr/> te u županijskoj Jedinici za provedbu projekata. Mogućnost prijave projekata traje tokom cijele godine.

Projektne ideje moraju se pozivati na **prioritete i mjere** Regionalnog operativnog programa.

Aplikaciju sredstava za realizaciju projektnih ideja, tj. mjera razvoja moguće je ubrzati i olakšati posredstvom stručnog savjetovanja.

1.3. Struktura obrazaca razvojnih mjera

U daljnjem tekstu opisana je struktura obrazaca razvojnih mjera. Dana su objašnjenja radi lakšeg praćenja dokumenta, izbjegavanja nesporazuma i snalaženja u pojedinim razvojnim mjerama.

- **Naziv razvojne mjere**
  - Prikazuje osnovno značenje pojedine mjere razvoja

- **Jedinica lokalne samouprave**
  - Ukoliko se pojedini programi razvoja rade za više Jedinica lokalne samouprave važno je utvrditi za koju JLS se odnosi pojedina mjera kako ne bi došlo do preklapanja sličnih mjera razvoja u različitim JLS.

- **Operativni program**
  - U različitim razdobljima mogu biti izrađeni različiti razvojni programi na različitim razinama odlučivanja. Na lokalnoj razini postoje Programi ukupnog razvoja i Mape razvoja (koje izrađuje MICRO projekt d.o.o.), dok na regionalnoj razini postoje Regionalni operativni programi. Pojedine mjere razvoja mogu biti sadržane u različitim programima razvoja.

- **Cilj**
  - Svaka strategija razvoja sadrži strateške ciljeve. Izrađuju se na radnim skupinama na kojima se i u konačnici definiraju. U praksi, strategija razvoja sadrži od tri do pet ciljeva. Važno je utvrditi kojem cilju pripada pojedina mjera.

- **Prioritet**
  - Svaki pojedini cilj unutar sebe ima razrađene prioritete. Kao i ciljevi, svaki prioritet se utvrđuje na radnim skupinama na kojima sudjeluju lokalni stručnjaci iz pojedinih područja. U pravilu se utvrđuju dva do četiri prioriteta unutar pojedinog cilja.

- **Kategorizacija mjere**
  - Kategorizacija mjera prikazuje na koju kategoriju razvoja se odnosi pojedina mjera. U praksi postoji niz kategorija kao što su zdravstvo i socijalno zbrinjavanje, obrazovanje, zaštita okoliša, šport, komunalna infrastruktura itd.

- **Opis mjere**
  - Opis mjere prikazuje točno određenu lokaciju na kojoj se mjera izvodi, fazi u kojoj se nalazi te kategoriju stanovništva koja će u najvećoj mjeri imati koristi od projekta. Također, opisom je riješena dvojba radi li se o izradi dokumentacije (razvojna strategija određene gospodarske grane) ili o izgradnji i sanaciji određenih objekata.

- **Preduvjeti provođenja mjere**
  - Preduvjeti provođenja mjere pokazuju koje se radnje trebaju izvršiti prije nego se

krene u realizaciju razvojnog projekta. Postoji mogućnost da se krene u realizaciju razvojne mjere a da su preskočeni određeni koraci koje treba učiniti prije. Važno je naglasiti kako se ne moraju zadovoljiti sve prethodni koraci, što ovisi o kojem tipu razvojne mjere se radi.

- **Odgovorne institucije**

- Različite razvojne mjere zahtijevaju različite odgovorne institucije. Utvrđivanjem odgovorne institucije onemogućuje se prebacivanje odgovornosti s jedne institucije na drugu ukoliko dođe do zastoja u realizaciji projekta.

- **Odgovorna osoba u JLS**

- S obzirom da se razvojne mjere realiziraju na području pojedine JLS potrebno je utvrditi pojedince koji bi bili odgovorni za praćenje i nadgledanje realizacije razvojne mjere.

- **Razdoblje provedbe**

- Razdobljem provedbe okvirno se definira potrebno vrijeme za provedbu određene mjere razvoja. Potrebno vrijeme je nužno dobro isplanirati prvenstveno zbog donošenja proračunskog okvira. Dobro utvrđeno vrijeme provedbe uvelike olakšava planiranje ostalih razvojnih aktivnosti.

- **Rokovi**

- Rokovi pokazuju najpovoljniji vremenski okvir u kojemu se mjera treba ostvariti. Najpovoljniji vremenski okvir znači balansiranje mogućnosti financiranja, vremenskih prilika i ostalih čimbenika i koji mogu utjecati na izvedbu projekta.

- **Ukupan proračun mjere**

- Ukupan proračun mjere pokazuje cjelokupan iznos koji treba uložiti. Ukazuje na potrebu potrage za dodatnim izvorima financiranja ukoliko se razvojna mjera ne može financirati iz jednog izvora.

- **Uloženo do sada**

- Određeni projekti mogu biti pokrenuti i prije izrade Programa ukupnog razvoja. Stoga je bitno znati koliko je do sada uloženo i iz kojih su fondova financirani projekti. Poznavanje financijskog tijeka olakšava upravljanje razvojnim projektima.

- **Očekivani iznosi financiranja**

- Očekivani iznos financiranja prikazuje iz kojih se sredstava financira određena mjera. Ova stavka je važna odgovornim osobama i institucijama kako bi u određenom trenutku znali, ukoliko dođe do zastoja u realizaciji, kome se obratiti s pitanjem vezanim za financiranje projekta.

2. STRATEŠKI CILJ 1- RAZVOJ MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA

Razvoj gospodarstva u Gradu Duga Resa zacrtan je kao prvi od tri strateška cilja u strategiji razvoja. Kako cilj ne bi bio samo deklarativan nameće se nužnost stvaranja svih potrebnih preduvjeta neophodnih za normalno funkcioniranje gospodarstva u gradu. Ovaj cilj se sastoji od dva prioriteta.

2.1. Stvaranje preduvjeta za razvoj proizvodnih i uslužnih pogona

Prema vladi RH, odnosno Programu poticaja malog i srednjeg poduzetništva malo i srednje poduzetništvo se smatra pokretačkom snagom hrvatskog gospodarstva. To bi značilo da malo i srednje poduzetništvo mora biti izvor konstantnih inovacija, razvoja i istraživanja, usavršavanja radne snage i sl. Odnosno, malo i srednje poduzetništvo bi trebalo biti nositelj razvoja RH.

Ipak, poznato je da mala i srednja poduzeća ne mogu biti izvor konstantnih inovacija, razvoja i istraživanja ali mogu biti dobar izvor zapošljavanja lokalnog stanovništva, a upravo se to događa na području Duge Rese. Nakon desetljeća pada bilježi se stopa rasta gospodarskih aktivnosti kao i zaposlenosti što je posljedica povećanja konkurentnosti malih i srednjih poduzeća na području grada. Međutim, još uvijek je stopa nezaposlenosti na području grada vrlo visoka. Dodatno otežavanje rješenja ovog problema predstavlja nepovoljna kvalifikacijska i dobna struktura nezaposlenih. Loša obrazovna struktura stanovništva posljedica je odlaska visokoobrazovanog stanovništva, ali i njihovog ostanka u mjestu studiranja. Upravo ova činjenica dovodi do nedostatka poduzetničkog duha i razvojnih ideja te u konačnici neiskorištavanja gospodarskog potencijala grada. Posebna pažnja trebala bi se posvetiti Pamučnoj industriji, njenom restrukturiranju i uvođenju novih tehnologija koja bi zasigurno umanjila pritisak na tržište rada u Dugoj Resi, a time i na sustav socijalne skrbi.

Za razvoj gospodarstva neophodno je potrebno funkcioniranje institucija na području JLS. Govoreći o razvoju institucija prvenstveno se misli na razvoj prisutnih institucija, ali i onih koji svojim djelovanjem mogu doprinijeti razvoju grada. Uspostavljene institucije također se susreću sa određenim problemima koji su u prvom redu nedostatan prostor i oprema te neadekvatna ekipiranost. U Gradu Duga Resa Općinski sud nije u funkciji (pa je pretpostavka postojanja većeg broja neriješenih imovinsko – pravnih odnosa), ali zato postoje institucionalne ispostave FINA-e, Hrvatskog zavoda za socijalno osiguranje (HZSO), Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO), Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZZO). Treba naglasiti da je uspostavljenje i funkcioniranje institucija dugoročan proces koji zahtjeva razumijevanje te horizontalnu i vertikalnu komunikaciju svih institucija na području grada i županije, ali i između grada i njenih građana.

2.2. Razvoj turizma i povezivanje s poljoprivrednim sektorom

Razvoj poljoprivrede uvelike je povezan s razvojem turizma. Trendovima potrošnje u turizmu prilagođavaju se i poljoprivredna gospodarstva, pogotovo unutar značajnih turističkih regija. Turizam i poljoprivreda imaju mnoge dodirne točke, a zadovoljavanje potrebe prehrane upravo je jedna od njih. Opskrba dovoljnim količinama poljoprivrednih proizvoda neophodnih za zadovoljenje potreba turista, najčešće zahtjevnijih od domicilnog stanovništva, može se osigurati na dva načina: povećanjem i strukturnom prilagodbom domaće poljoprivredne proizvodnje ili iz uvoza. Upravo zbog prethodno navedene mogućnosti zadovoljavanja potreba iz uvoza, nužno je poticati razvoj poljoprivrede. Upravo je to najjednostavniji mogući način izvoza domaćih proizvoda. Važno je naglasiti kako su u Dugoj Resi iskorištene male površine za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju te je u tom kontekstu istu potrebno

prilagoditi tržištu. Posljednji trendovi su usmjereni na povećanje potražnje za ekološki proizvedenim tržištima u Hrvatskoj, a posebno na tržištima EU.

Prostornim planom Grada Duga Resa predviđeno je razvijanje turističke djelatnosti, tj. izgradnje turističkih kapaciteta. Klimatske i reljefne pogodnosti također pogoduju razvoju ove djelatnosti, a prvenstveno u razvoju izletničkog i športsko – rekreacijskog turizma, kojem opet pogoduje rastuća popularnost u Hrvatskoj i njenom neposrednom okruženju. Klimu Dugoreškog kraja karakteriziraju izražena ljetna i zimska godišnja doba. Ljeta su vruća, što pogoduje maksimalnom korištenju blagodati rijeke Mrežnice, a zime su hladne sa puno snijega. Rijeka Mrežnica je ponornica koja nastaje od dvije rijeke: Istočne Mrežnice i Zapadne Mrežnice koje izvire u planinskom području Kapele. Slapovi i barijere od sedrovine pretvaraju rijeku na nekim mjestima u mirna jezera pogodna za kupanje i ribolov. Međutim, dosadašnji razvoj ogledao se u nedostatku turističkih ponuda, kao i nedovoljnom broju smještajnih kapaciteta. Kada je riječ o turističkoj ponudi potrebno je voditi računa i o kreiranju dodatnih sadržaja, ali i o iskorištavanju postojećih. Pобољшanje smještajnih kapaciteta mora biti popraćeno i u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Na okolnim brdima je sve više nasada vinove loze što omogućuje razvitak vinskih cesta u skoroj budućnosti. Suradnja sa susjednim JLS omogućiti će kompenziranje i nadomještanje onih sadržaja koji nedostaju samostalnoj JLS. Odnosno, omogućiti će se kreiranje zajedničke turističke ponude (koja može sadržavati selektivne oblike turizma npr. gastronomski, lovni, športsko – rekreacijski i dr.), ali i zajednički nastup i prepoznatljivost na tržištu.

3. STRATEŠKI CILJ 2 - RAZVOJ DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Strateškim ciljem 2 nastojalo bi se unaprijediti kvalitetu života te unaprijediti društvenu i komunalnu infrastrukturu. Kvaliteta života za svakoga pojedinca ima različito značenje pa se može smatrati relativnim pojmom. Međutim, klasično poimanje kvalitete života može se svesti na razvoj obrazovanja, športa, rekreacije, zdravstvenih i socijalnih programa kao i poboljšanje javnih usluga (vodoopskrba, kanalizacija i dr.) koje poboljšavaju život određene sredine.

3.1. Unaprjeđenje i izgradnja društvene infrastrukture

Obrazovanje stanovništva je proces koji se ne događa spontano. U njega je potrebno ulagati, a pri tome rezultate ne očekivati odmah. Rezultati se mogu pojavljivati tek nakon određenog razdoblja. Obrazovanje se odnosi na osnovno, srednje i visoko školstvo. Osnovno školstvo je u domeni JLS, a srednjoškolsko obrazovanje u domeni županije dok je visoko školstvo u domeni državnih institucija. U Gradu Duga Resa postoji dobro organiziran sustav predškolskog odgoja i osnovnog obrazovanja. Iako dobro organiziran, sustav se susreće sa problemima kao što su nedostatak prostora i opreme kao i stručnog kadra za predškolsko obrazovanje. Također, u tijeku je izrada projektne dokumentacije za višenamjensku dvoranu u sklopu dječjeg vrtića što će otkloniti problem nedostatka školske sportske dvorane. Srednjoškolski sustav tehnički je dobro osposobljen te se posebno ističe dobra tradicionalna izobrazba u obrtništvu. Da bi se sustav održao i unaprijedio potrebno je kontinuirano osmišljavati nove projekte te iste implementirati u radu s djecom i mladima. Reformu i unaprjeđenje srednjeg školstva na državnoj razini treba shvatiti kao sredstvo koje vodi prema istom cilju. U gradu Duga Resa ne postoji plan i program djelovanja za djecu i mlade van školskih aktivnosti, iako za ove aktivnosti postoji mogućnost organizacije prostora u školi, kao i različitih aktivnosti u gradskoj knjižnici. Jedan od problema je i nedovoljna zainteresiranost visokoobrazovanog kadra za sudjelovanje u ovim programima. Problem koji se kontinuirano javlja jest ostanak visoko obrazovanog kadra u mjestu studiranja. Cilj je spriječiti takav trend te povratak u mjesto stanovanja učiniti atraktivnim. Istodobno, ostanak mladog i radno sposobnog stanovništva smanjila bi se depopulacija te poboljšala demografska slika grada, a time opet ublažio trend smanjenje broja učenika u osnovnim i

srednjim školama. Pučko otvoreno učilište moralo bi preuzeti dio odgovornosti u ostvarenju ovog prioritetnog cilja kako bi se ublažila strukturna nepovezanost gospodarstva s obrazovnim sustavom.

Šport je značajan za rekreaciju i odmor stanovništva od svakodnevnice koja u posljednje vrijeme sve više i više poprima obilježja stresa. U gradu Duga Resa postoji kvalitetan športski potencijal mladih koji djeluju kroz veliki broj športskih klubova. Jedan od problema koji se javlja u razvoju i afirmaciji ovog potencijala je nedostatak kvalitetno uređenih i opremljenih športskih terena. Ipak, u otklanjanju tog problema poduzete su određene mjere. Započet je proces kupnje zemljišta za izgradnju gradske športske dvorane. Također, u tijeku je izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju gradskog stadiona sa sadržajima za nogomet, streljaštvo i kuglanje. Kvalitetna športska infrastruktura omogućuje organizaciju velikih nacionalnih i regionalnih natjecanja, kao i pripremu profesionalnih športaša u prirodnom okruženju grada Duga Resa. U sklopu športskih aktivnosti postoji planinarski potencijal koji zahtjeva kvalitetnu organizaciju i promociju.

Kako na području Republike Hrvatske tako i na području grada Duga Resa zdravstvo predstavlja jedno od značajnih problema. Razlozi su brojni, jer zdravstvena djelatnost je neprofitna djelatnost i cijela zdravstvena zaštita mora biti dostupna svakom pojedinom građaninu. Na koji način, to ovisi o financijskoj moći, ali i spremnosti i razumijevanju lokalne politike za potrebe i probleme zdravstvene zaštite. U Dugoj Resi postoji Specijalna bolnica za produljeno liječenje koja je osnovana još davne 1896. godine. Ova bolnica ima izrađen plan razvoja do 2012. godine. U tijeku je, kao posljedica donošenja plana, podizanje standarda u specijalnoj bolnici, a potrebno je i proširenje kapaciteta ove bolnice. U pogledu na sustav socijalne skrbi treba napomenuti zastarjelu radnu opremu te neadekvatan interijer ustanova socijalne skrbi, ali i preseljenje Centra za socijalnu skrb u nove prostorije. Potrebno je obratiti pozornost na organizaciju cijelog sustava kako se ne bi u potpunosti izgubila kontrola nad zbrinjavanjem onih kojima je potrebna socijalna skrb. Jedan od problema je i nedostatak stručnog kadra. I uz najbolju opremu, ipak je čovjek taj koji je neizostavan dio svakog, pa tako i sustava socijalne skrbi. Socijalna skrb je u načelu u nadležnosti institucija, ali sa razvojem civilnog društva javlja se mogućnost razvoja izvaninstitucionalnih programa socijalne skrbi. Civilno društvo je svjestan, kolektivan i organiziran poduhvat za postizanje promjena društvenog stanja neinstitucionaliziranim sredstvima. Razvojem civilnog društva omogućuje se rasterećenje institucija kako u financijskom tako i u kadrovskom te infrastrukturnom smislu. Međutim, rasterećenje institucija ne znači zanemarivanje socijalne skrbi te se ona mora uspostaviti i održavati na području grada Duga Resa u jednom ili drugom obliku. Najpoželjnije rješenje je kombinacija dvaju načina koji će biti kompatibilni. Tek tada se može govoriti o razvijenim zdravstvenim i socijalnim programima.

3.2. Unaprjeđenje i izgradnja komunalne infrastrukture

Infrastruktura je temelj za funkcioniranje urbanog naselja. U nju se ubrajaju ceste, javne površine, cestovna rasvjeta, vodovod i kanalizacija, telekomunikacija, energetska i druga infrastruktura koja služi svim građanima i poduzetnicima grada koji se njome svakodnevno služe. Ona je temelj za kvalitetno funkcioniranje grada prema gospodarskim, ekološkim i socijalnim kriterijima. Neizostavni je dio svake strategije razvoja. Da bi se uskladile sve potrebe za različitim oblicima infrastrukture potrebno je donošenje Prostornog plana uređenja, što je Grad i učinio. Međutim, ta usklađenost bi trebala prelaziti nadležnosti pojedinih institucionalnih i administrativnih okvira, a suradnja gradskih, županijskih i državnih institucija prostornog planiranja to i potvrđuje.

U Dugoj Resi najveći problemi se pojavljuju u prometu i vodno – gospodarskom sustavu što ograničava razvoj grada te se prema tome i treba uskladiti djelovanje JLS. Na području cijelog grada ceste su u nezadovoljavajućem stanju te su vrlo uske što dodatno otežava promet. To se prvenstveno odnosi na ceste Duga Resa – Belavići, Duga Resa – Donje Mrzlo

Polje te Mrežnički Varoš – Mrežnički Brig gdje je potrebna sanacija i rekonstrukcija. Prve dvije su pod županijskom nadležnosti i njihovo uređenje treba uskladiti sa Županijskim cestama. Dodatni problemi na cestovnoj infrastrukturi uzrokovani su prirodnim utjecajem (npr. zimske poledice), a njihovo otklanjanje može biti otklonjeno samo dodatnim naporima nadležnih institucija. Autobusni kolodvor potreba je svake urbane cjeline te se njegova izgradnja smatra nužnim. Kad je riječ o prometu potrebno je spomenuti i promet u mirovanju. Nedostatak parkirnih mjesta u gradu potrebno je riješiti izgradnjom novih ili redefiniranjem kompletnog prometnog rješenja grada Duga Resa.

Problemi u vodnom gospodarstvu odnose se na gubitak vode u transportu. Ta se problematika posebno odnosi na vodovodne cijevi na području Donjeg Mrzlog Polja, Gornjeg Mrzlog Polja te Varoši. Neracionalno upravljanje vodom, osim što napreže vodoopskrbni sustav, nepotrebno poskupljuje uslugu transporta vode, a ujedno predstavlja i gubitak resursa u fizičkom smislu. Također, porastom stambene i gospodarske izgradnje u proteklom razdoblju intenzivno su se izgrađivali vodoopskrbni sustavi, dok je sustav odvodnje ostao istih kapaciteta. U dogleđnoj budućnosti biti će potrebne analize o ovome problemu kako sustav odvodnje otpadnih voda ne bi postao usko grlo u cjelovitom vodno – gospodarskom sustavu. U sklopu rješavanja ovog pitanja trebalo bi obratiti pozornost na priključenje prigradskih naselja na ukupni kanalizacijski sustav grada.

Kada je riječ o energetskej infrastrukturi potrebno je usmjeriti pogled prema onim energentima koji će osigurati nesmetano i kvalitetno zadovoljavanje gospodarskih, ali i svih potreba građana. U tom pogledu se ističu sustav elektroopskrbe te sustav opskrbe plinom. Kada je elektroopskrba u pitanju, najviše nade se polaže u „Studiju razvoja elektroenergetske mreže Elektre Karlovac" kojom bi se trebalo unaprijediti stanje elektroopskrbe na području grada Duga Rese. Također, „Strategijom energetskeg razvitka RH" se predviđa dovodjenje prirodnog plina magistralnim plinovodom Adria LNG. Potrebno je razmatranje i dopunskih izvora energije koji bi bili proizvedeni u vlastitoj režiji, a odnosili bi se na iskorištavanje geotermalne i sunčeve energije, energije vjetra, biomase i sl. Bez obzira kako će se postaviti budući koncept energetske opskrbe grada Duga Resa trebalo bi se voditi prema principima koji su u praksi i teoriji poznati kao principi 4E. To su: Ekološki, Energetski, Ekonomski i Edukacijski. Ipak, svako buduće korištenje alternativnih izvora energije biti će potrebno popratiti strateškim dokumentom uvođenja alternativnih energenata u svrhu zadovoljavanja budućih potreba grada Duga Resa, ali i njegove neposredne okolice.

4. STRATEŠKI CILJ 3 – OČUVANJE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE

Strateškim ciljem 3 se nastoji unaprijediti upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom. Zaštita okoliša smatra se ozbiljnim socijalnim i ekonomskim problemom kojemu se mora pristupati holistički ukoliko se želi podići razina kvalitete života. Očuvanje kulturne baštine nameće se kao potreba očuvanja vlastitog identiteta, ali i identiteta Grada. Stoga strateški cilj sadrži dva prioriteta koji su uzajamno povezani.

4.1. Zaštita i očuvanje prirodnog okoliša

Opći trend u svijetu, pa i u Hrvatskoj je zaštita okoliša. Taj trend dolazi kao posljedica nepažnje prema čovjekovoj okolini kroz niz od pedesetak godina pojačane industrijalizacije. Spoznajom o ograničenosti kapaciteta prirode čovjek se doveo u nezavidnu poziciju da mora na uštrb prirode ograničavati svoj ekonomski rast. U pogledu zaštite okoliša na području grada Duga Resa ističe se nekoliko pozitivnih elemenata. Kao prvi element u zaštiti okoliša na lokalnoj razini smatra se donošenje „Plana gospodarenja otpadom" kojeg je Grad Duga Resa i usvojio. Prikupljanje i sortiranje industrijskeg otpada od samih proizvodnih industrija te izgradnja glavnog kolektora odvodnje su elementi na kojima zaštita okoliša treba graditi svoje uporište. U vidu zaštite okoliša potrebno je spomenuti i suradnju JLS sa poduzećem

CIOS d.d., kada je u pitanju organizacija prikupljanja opasnog otpada. Problem u sustavnom i organiziranom prikupljanju i odlaganju otpada predstavlja pojava sve većeg broja divljih odlagališta koja u konačnici mogu rezultirati ugrožavanjem prirodnih resursa vode i tla, ali i zraka. Ovaj problem je utoliko veći što Grad Duga Resa nije donio „Plan sanacije divljih odlagališta" iako je riješeno pitanje svih odlagališta divljeg otpada na području cijelog grada Duga Resa . S obzirom na strategiju razvoja, a posebno na Prioritet 1- *Stvaranje preduvjeta za razvoj proizvodnih i uslužnih pogona* potrebno je istaknuti nepostojanje sustava reciklaže otpada koji bi pretvarao otpad u sekundarne sirovine te time smanjio pritisak na okoliš. Bespravna izgradnja kao i građevinski otpad potencijalni su onečišćivači sve manjih zelenih površina. U ovom slučaju Grad bi trebao poraditi i na uspostavljanju i koordinaciji institucija koje su zadužene za navedenu problematiku. Grad bi trebao nastojati izvući sve pozitivne efekte pri izgradnji Regionalnog odlagališta otpada te time riješiti probleme u odlaganju svih vrsta otpada na području svoje nadležnosti.

Na području grada Duga Resa zaštita okoliša, te izgradnja komunalne infrastrukture usko su povezani. Započela je izgradnja sustava odvodnje u suradnji sa Gradom Karlovcem, a upravo ovi problemi zahtijevaju međulokalno i županijsko zajedničko djelovanje. Neadekvatan tretman otpadnih voda na području grada, a posebno uz tok rijeke Mrežnice stvaraju pritisak na prirodnu ljepotu na kojoj je u značajnoj mjeri baziran razvoj turističkih djelatnosti. Za sada se 70% otpadnih voda sa područje grada Duga Resa putem glavnog kolektora transportira prema Karlovcu, a preostalih 30%, koje završavaju u privatnim septičkim jamama, bi se trebalo riješiti do kraja 2008.godine izgradnjom sekundarne kanalizacije. Jedan od najvažnijih elemenata zaštite okoliša predstavlja edukacija lokalnog stanovništva. Edukacijom lokalnog stanovništva zaštita okoliša bi bila mnogo efikasnija i jeftinija s obzirom da zaštita okoliša na lokalnoj razini počinje od svakog pojedinca i njegove neposredne okoline. Upravo je ta neposredna okolina bit zaštite okoliša na lokalnoj razini te sva nastojanja trebaju biti usmjerena u tom pravcu. Iako je škola I.G. Kovačića međunarodna eko-škola na području grada Duga Resa ne provodi se ova vrsta edukacije. Politika zaštite okoliša pojavljuje se kao odgovor na lokalne probleme, ali ostavlja mogućnost JLS, pa tako i Gradu Duga Resa, proširivanje politike zaštite okoliša izvan svoje domene, odnosno ostavlja mogućnost suradnje sa drugim JLS.

Važan element politike zaštite okoliša na nacionalnoj razini je proces pristupanja Hrvatske u EU. Iako je nacionalna domena nevažna za JLS, zakoni i usvojeni propisi legislative EU ipak će se u određenoj mjeri reflektirati na lokalne prilike. Da bi postala članicom, zemlja kandidatkinja mora poduzeti sve kako bi ispunila uvjete koje joj postavlja EU radi prihvaćanja pravne stečevine koja sadržava više od tristo različitih propisa koji se odnose na onečišćenje zraka i vode, kemikalije, zbrinjavanje otpada, biotehnologiju, zaštitu od radioaktivnog zračenja i očuvanje prirodnih izvora. Smatra se kako je poglavlje zaštite okoliša jedno od najsloženijih poglavlja pregovora. Financiranje projekata zaštite okoliša moguće je ostvariti povlačenjem sredstava iz EU fondova u čemu se treba tražiti prilika za ostvarenje ovog prioriteta.

4.2. Zaštita i komercijalizacija kulturne baštine

Kulturna baština ogledava se u arhitekturi, sakralnim objektima i kulturnim spomenicima. Ona je konstantno prisutna na ovim područjima još od davnina. Kulturno spomenička baština Grada ogleda se kako u materijalnim tako i u nematerijalnim dobrima koja se iskazuje kroz narodne rukotvorine, izložbe te tradicionalne narodne pjesme i plesove. Očuvanje kulturne baštine značajno je za preživljavanje raznih tradicija. Te tradicije obilježene su različitim vjerskim običajima, kulturnim manifestacijama i dr. Očuvanje kulturne baštine potrebno je negovati, jer samo tako će mlađe generacije osjetiti važnost i privlačnost prema mjestu u kojem žive. Njegovanje tradicije prenijeti će duh davnina i omogućiti identifikaciju s vrijednostima koje su nekad bile vrlo značajne. U ovom pogledu potrebno je

spomenuti bogato prirodno nasljeđe grada koje je rezultiralo i u bogatoj i raznolikoj kulturno spomeničkoj baštini. Na području Grada nalazi se niz arheoloških lokaliteta koji datiraju od prapovijesnog, rimskog ili srednjovjekovnog doba poput Roganca, Sv. Petra Mrežničkog, Crikvišća, Starog grada Zvečaj, Sv. Jelene i dr. veliki dio ovih objekata uklopljen je u prostor na kojemu se nalazi.

Veliki dio kulturno spomeničke baštine grada Duga Resa temelji se na industrijskoj prošlosti koja je vezana uz Pamučnu industriju. Povijesna cjelina grada Duga Resa predstavlja najočuvaniji i najcjelovitiji primjer industrijskog grada s kraja 19-tog i početka 20- tog stoljeća u Hrvatskoj, te predstavlja dio europske kulturne baštine. Osnivači i vlasnici Pamučne industrije bili su bečki trgovci Josef Jerusalem, Wilhelm Anninger i Siegmund Mendel koji su 1869. godine osnovali tvrtku pod imenom Dioničarsko društvo domaće tvornice predenja i tkanja pamuka Duga Resa. Presentacija uporabnih predmeta ovog vremena onemogućava nepostojanje muzejskog prostora, multimedijalnog centra ili centra kulture. Ipak, započet je proces rješavanja imovinskopravnih odnosa za izgradnju navedenog prostora što je zasigurno jedan od koraka u rješenju spomenutog problema.

Svojevrsan problem predstavlja i nedostatak adekvatnih prostorija za aktivnosti raznih kulturno – umjetničkih društva koji je popraćen nedostatkom financijskih sredstava. Suradnjom i koordinacijom KUD-ova sa Gradom potrebno je pronaći načine financiranja u

svim kulturno umjetničkim sferama. Jedan od važnih elemenata razvoja i prezentacije kulture jest izrada projekata koji bi povezivali kulturu sa turizmom. Time bi kulturno umjetnička baština dobila besplatnu i efikasnu promociju i ujedno mogućnost komercijalizacije, a turistička ponuda bi bila proširena na još jedan segment. Takav pristup doprinosi razvoju i realizaciji više strateških i prioritarnih ciljeva.

MJERE RAZVOJA – DETALJAN PRIKAZ

I Z D A J E : GRAD DUGA RESA

**ODGOVORNI UREDNIK: TAJNIK GRADA
mr. Marija Polović**

**Telefon: 819-000, 819-011
Telefax: 841-465**